

บทที่ 2

ทฤษฎี และผลงานการศึกษาที่เกี่ยวข้อง

2.1 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.1.1 แนวคิดเกี่ยวกับอุปสงค์การท่องเที่ยว (Tourism Demand)

อุปสงค์ในความหมายของนักเศรษฐศาสตร์ หมายถึง ความต้องการและอำนาจใน อันที่จะซื้อสินค้าและบริการในราคาและเวลาที่กำหนดไว้ และเมื่อนำมาประยุกต์เข้ากับอุปสงค์ การท่องเที่ยวแล้วก็จะหมายถึง ความต้องการของนักท่องเที่ยวที่จะเดินทางไปใช้บริการซื้อ สินค้ายังสถานที่ท่องเที่ยวหรือจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยว โดยนักท่องเที่ยวนั้นจะต้องมี ความสามารถและมีความเต็มใจที่จะจ่ายค่าสินค้าและบริการที่กำหนดไว้ในเวลานั้นๆด้วย

ลักษณะอุปสงค์การท่องเที่ยว

1) ความยืดหยุ่นสูง หมายถึง ลักษณะความยืดหยุ่นของปริมาณความต้องการที่อาจ เปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็ว โดยลักษณะนี้อาจเกิดจากการเปลี่ยนแปลง โครงสร้างระดับราคาหรือ ภาวะความผันผวนทางเศรษฐกิจของการตลาด ทำให้นักท่องเที่ยวเปลี่ยนแปลงความต้องการที่จะ ซื้อสินค้าและบริการ

ปัจจัยที่เป็นสาเหตุให้อุปสงค์ทางการท่องเที่ยวมีลักษณะยืดหยุ่นสูง

1.1) ความสามารถในการทดแทนกันของสินค้าอื่น หรือแม้แต่สินค้าการท่องเที่ยว ประเภทเดียวกันต่อตัวสินค้าการท่องเที่ยว (The possibility to be substituted) หากสินค้า การท่องเที่ยวเป็นสินค้าที่ไม่สามารถหาสินค้าอื่นมาทดแทนได้แล้วผู้บริโภคต้องบริโภคสินค้า การท่องเที่ยวโดยไม่มีสิทธิ์เลือง แต่ในข้อเท็จจริงแล้วสินค้าและบริการการท่องเที่ยวเป็นสินค้าและ บริการไร้รูป (Intangible goods) ตัวสินค้าจะปรากฏในรูปของความรู้สึกพึงพอใจ ความสนุกสนาน ตื่นเต้นซึ่งสิ่งเหล่านี้จะสามารถหาได้จากสินค้าชนิดอื่น หรือแม้แต่การเปลี่ยนแปลงจุดหมาย ปลายทางไปเที่ยวที่อื่นแทน ก็ล้วนมีส่วนทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอุปสงค์ได้ทั้งสิ้น

1.2) ขนาดของความจำเป็นที่จะแข่งขันกับสินค้าตัวอื่น แม้ว่าความต้องการที่จะ อุปโภคบริโภคสินค้าและบริการการท่องเที่ยวในปัจจุบันจะสูงขึ้นและมีแนวโน้มเป็นที่ต้องการ มากยิ่งขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากสภาพของสิ่งแวดล้อมบีบบังคับ แต่สินค้าและบริการยังไม่อาจจัดให้เป็น สิ่งจำเป็นเช่นสินค้าอุปโภคบริโภคอื่น

1.3) การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ เมื่อเกิดภาวะผันผวน รายรับและรายจ่ายของครอบครัวเกิดการเปลี่ยนแปลงย่อมส่งผลกระทบต่อการขายหรือหุดตัวของอุปสงค์ โดยรายรับของครัวเรือนจะเปลี่ยนแปลงไปด้วยเหตุผล 2 ประการ คือ รายได้ลดลงจากที่เคยได้รับ เช่น การประกอบธุรกิจตกต่ำล้มเหลวต้องออกจากงาน หรือรายได้คงเดิมแต่รายจ่ายเพิ่มขึ้น ลักษณะเช่นนี้จะเกิดในกรณีที่ใช้จ่ายในการดำรงชีพสูงขึ้น เช่น ราคาน้ำมันเพิ่มสูง ภาวะเงินเฟ้อ และครอบครัวอยู่ในช่วงมีค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น เช่น บุตรเข้าโรงเรียน ความจำเป็นเร่งด่วนกรณีเจ็บป่วย

เมื่อรายได้เปลี่ยนแปลงไปจะทำให้ความต้องการซื้อเปลี่ยนแปลงไปด้วยโดยเฉพาะในภาวะที่ราคาสินค้าเพิ่มสูงขึ้นเป็นผลให้ค่าของเงินลดลง รายการค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวเป็นค่าใช้จ่ายหมวดแรกที่จะถูกตัดทอน หรือในทางตรงข้าม เมื่อคนมีรายได้เพิ่มมากขึ้นอุปสงค์การท่องเที่ยวก็อาจขยายได้มากเช่นกัน สิ่งเหล่านี้จะส่งผลให้อุปสงค์มีความยืดหยุ่นสูง ระดับราคายังเป็นตัวกำหนดในการเลือกสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยว ราคาที่สูงขึ้นจะส่งผลกระทบต่ออุปสงค์ และในทางตรงข้ามราคาที่ลดลงจะกระตุ้นอุปสงค์การท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น

1.4) ความต้องการเดินทางขึ้นอยู่กับสมันิยม จำนวนผู้เดินทางไปยังแต่ละจุดหมายแต่ละสถานที่อาจเพิ่มหรือลดลงอย่างมาก ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับว่าสถานที่นั้นๆอยู่ในสมันิยมของผู้คนในยุคนั้นมากน้อยเพียงไร

อย่างไรก็ตามสาเหตุของความยืดหยุ่นทั้ง 4 ประการอาจก่อให้เกิดความยืดหยุ่นในอุปสงค์เป็นสองลักษณะด้วยกันคือ การลดลงของอุปสงค์เชิงคุณภาพ แต่อุปสงค์เชิงปริมาณเท่าเดิมหรือมากขึ้น เช่น เปลี่ยนจากไปเที่ยวต่างประเทศปีละครั้งเป็นเลือกท่องเที่ยวในประเทศปีละหลายครั้ง หรือเปลี่ยนจากเดินทางโดยเครื่องบินเป็นการเดินทางโดยรถไฟ ส่วนอีกลักษณะคือการลดลงทั้งอุปสงค์เชิงปริมาณและคุณภาพ ซึ่งทั้งสองลักษณะจะส่งผลต่อความยืดหยุ่นของอุปสงค์ต่างกันไป

2) การผลักดันให้เกิดการอุปโภคและบริโภคสินค้าอื่น เนื่องจากสินค้าการท่องเที่ยว เกิดจากการผสมผสานสินค้าและบริการต่างชนิดเข้าด้วยกัน เช่น เมื่อนักท่องเที่ยวเดินทางไปยังสถานที่นั้น นอกจากจะมีความต้องการใช้บริการยานพาหนะแล้ว ก็ยังต้องบริโภคอาหารเครื่องดื่มและอุปโภคบริการจากปัจจัยพื้นฐานอื่นๆอีกด้วย ลักษณะเช่นนี้มีความสำคัญต่อการวางแผนพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวมาก เพราะหากเกิดวิกฤตการณ์กับอุปสงค์ตัวใดตัวหนึ่ง เช่น อุปสงค์ต่อสิ่งดึงดูดในสถานที่ท่องเที่ยวแห่งใดแห่งหนึ่งลดลง ย่อมทำให้อุปสงค์ต่อสิ่งอื่นๆลดลงตามไปด้วย และจะมีลักษณะเช่นเดียวกันในทางตรงกันข้าม

3) อุปสงค์มีลักษณะอ่อนไหวกระทบกระทั่งง่าย ความต้องการเดินทางอาจเปลี่ยนแปลงรวดเร็วทั้งในทางเพิ่มหรือลดเมื่อมีปัจจัยบางประการมากระทบ เช่น สถานการณ์เศรษฐกิจผันผวน ค่าเงินตกต่ำ ภาวะเงินฝืดเงินเฟ้อ ภาวะวิกฤตการณ์น้ำมันขึ้นราคา สถานการณ์ความไม่มั่นคง

ทางการเมืองและความปลอดภัย นอกจากนี้ความต้องการเดินทางของนักท่องเที่ยวที่เปลี่ยนแปลง
ยังอาจเกิดจากปัจจัยภายในตัวของนักท่องเที่ยวเอง เช่น มีความจำเป็นเร่งด่วนต้องใช้จ่ายเงิน เจ็บป่วย
มีธุระหน้าที่การงานต้องรับผิดชอบกะทันหัน หรือแม้แต่เมื่อเดินทางแล้วเกิดความไม่ประทับใจขอ
ยกเลิกก่อนกำหนดการเดินทางสิ้นสุด

4) ลักษณะเฉพาะฤดูกาล เป็นลักษณะสำคัญอีกประการหนึ่งที่จะส่งผลให้เกิดการ
เพิ่มขึ้นหรือลดลงของอุปสงค์ทางการท่องเที่ยว ฤดูกาลจะมีส่วนในการกำหนดลักษณะสิ่งดึงดูดใจ
ความยากลำบากในการคมนาคมและแม้แต่ความสามารถที่จะไปเที่ยวได้ของนักท่องเที่ยว แหล่ง
ท่องเที่ยวบางแห่งจะสวยงามดึงดูดใจหรือมีกิจกรรมน่าสนใจเฉพาะฤดูหนาวหรือร้อนเท่านั้น

ฤดูกาลอาจเกิดได้จากอิทธิพลของปัจจัยต่อไปนี้ คือ

4.1) ฤดูกาลจากลักษณะภูมิศาสตร์ ได้แก่ลักษณะของภูมิอากาศ ภูมิประเทศ ซึ่งจะ
มีอิทธิพลต่อความดึงดูดใจทางกายภาพ ปรากฏการณ์และความเอื้อหรือเป็นอุปสรรคต่อการ
เดินทาง เช่น อุณหภูมิเหมาะสมกับการเล่นน้ำทะเล หรือฝนตกถนนลื่น น้ำท่วม เป็นต้น เหล่านี้
ล้วนมีผลต่อการออกเดินทางของนักท่องเที่ยวจนเกิดเป็นฤดูกาลได้เช่นกัน

4.2) ฤดูกาลจากปฏิทินการศึกษาหรือการหยุดงาน องค์ประกอบสำคัญประการ
หนึ่งทีคนจะเดินทางท่องเที่ยวคือการมีเวลาว่าง ดังนั้นจึงมักรอให้มีวันหยุด โดยเฉพาะวันหยุด
พร้อมๆกันของสมาชิกในครอบครัว สำหรับนักเรียนนักศึกษาแล้วก็ได้แก่ช่วงปิดภาคการศึกษา
ส่วนวันหยุดทำงานมักได้แก่วันหยุดสุดสัปดาห์ และวันหยุดงานเทศกาลต่างๆ

4.3) ฤดูกาลการจัดงานเทศกาลพิเศษประจำปี บางฤดูที่ไม่เหมาะสมกับการ
เดินทางท่องเที่ยวแต่อาจมีสิ่งดึงดูดใจที่มีพลังเพียงพอที่จะลบล้างความไม่สะดวกในเรื่องดินฟ้า
อากาศ เช่น เทศกาลสงกรานต์ในระหว่างช่วงอากาศร้อนจัด หรือในช่วงที่มีปรากฏการณ์พิเศษ
เช่น ปรากฏการณ์ครบรอบโคจรของดาวหาง การจัดแข่งขันโอลิมปิก ฯลฯ นอกจากนี้ในบาง
ประเทศนั้นได้กำหนดให้มีวันหยุดยาวในช่วงเทศกาลสำคัญ เช่น เทศกาลคริสต์มาส อีสเตอร์ อุป
สงค์ในการออกเดินทางท่องเที่ยวในช่วงนี้ก็จะเพิ่มมากในช่วงเทศกาลดังกล่าวได้

ความหลากหลายของนักท่องเที่ยว

เนื่องจากนักท่องเที่ยวมีหลายประเภทแต่ละประเภทมีความต้องการสินค้าและบริการ
แตกต่างกันทั้งในตัวนักท่องเที่ยวรายเดี่ยวหรือระหว่างนักท่องเที่ยวด้วยกันบางครั้งเกิดความ
ขัดแย้งในตัวเอง เช่น นักท่องเที่ยวต้องการสัมผัสกับธรรมชาติที่ยังบริสุทธิ์ ปราศจากการเสริมแต่ง
อันได้แก่สิ่งก่อสร้าง หรือสิ่งแปลกปลอมอื่นใดที่จะลดความงามของธรรมชาติลง แต่ใน
ขณะเดียวกันก็ต้องการที่พักและบริการที่มีมาตรฐานสากล การเดินทางความสะดวกสบาย การที่มี
กลุ่มลูกค้าที่มีความต้องการแตกต่างกันนี้ ย่อมก่อความยุ่งยากในการจัดการอุปทานให้สอดคล้อง

กับอุปสงค์ การตัดสินใจเลือกกลุ่มเป้าหมายที่จะให้ผลคุ้มค่าต่อการลงทุนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวจึงเป็นสิ่งที่จะต้องพิจารณาอย่างรอบคอบ

สินค้าและบริการมีข้อจำกัดในการนำไปใช้กับคนบางกลุ่มเท่านั้น

สินค้าและบริการนำเที่ยวนั้นมีข้อจำกัด คือ ได้ถูกจัดขึ้นมาเพื่อคนที่ต้องการเดินทางท่องเที่ยวเท่านั้น ดังนั้นหากไม่มีนักท่องเที่ยวมาใช้ประโยชน์บริการนั้นก็ไร้ค่า การลงทุนอาจสูญเปล่า ปัจจัยผลักดันและดึงดูดนี้หากมีปริมาณและคุณภาพมากพอก็จะช่วยกระตุ้นส่งเสริมให้เกิดการขยายตัวของอุปสงค์ 2 ลักษณะคือ

- 1) การขยายตัวทางด้านปริมาณ ได้แก่ การเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวและความถี่ในการเดินทางให้มากขึ้น
- 2) การขยายตัวด้านคุณภาพ นักท่องเที่ยวจะได้รับความสะดวกสบาย ปลอดภัย และประหยัดมากขึ้น ทำให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อแหล่งท่องเที่ยว

องค์ประกอบของอุปสงค์การท่องเที่ยว ประกอบด้วย 6 ส่วน ดังนี้

1) ฤดูกาลท่องเที่ยว

เกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีปัจจัย 2 ประการเกิดขึ้น คือ ความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวกับความพร้อมของนักท่องเที่ยว เช่น แหล่งท่องเที่ยวมีความพร้อมในด้านสิ่งดึงดูดใจทางธรรมชาติหรือวัฒนธรรมก็จำเป็นต้องผนวกกับความพร้อมของผู้เดินทาง คือมีวันหยุดประจำปี วันปิดภาคเรียน ฯลฯ

2) อัตราการขยายตัวของอุปสงค์

เกิดจากปัจจัยผลักดันหรือปัจจัยดึงดูด ซึ่งองค์การการท่องเที่ยวโลก (World Tourism Organization) สภาการเดินทางและท่องเที่ยวโลก (World Travel and Tourism Council) และนิตยสาร The Asia Travel Trade Magazine มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ในระยะยาวอาเซียนจะยังคงเป็นภูมิภาคที่มีศักยภาพ การเติบโตด้านการท่องเที่ยวสูงกว่าภูมิภาคอื่นๆของโลก

3) ภูมิภานาของนักท่องเที่ยว

อุปสงค์ของนักท่องเที่ยวที่มาจากภูมิภานาที่แตกต่างกัน ย่อมจะมีความต้องการที่แตกต่างกันไป หากสามารถทราบได้ก็จะเป็นประโยชน์ต่อการคาดการณ์ เพื่อวางแผนจัดสินค้าและบริการให้สอดคล้องกับอุปสงค์

4) ระยะเวลาพักและความต้องการที่พัก

เป็นองค์ประกอบส่วนหนึ่งของอุปสงค์การท่องเที่ยว โดยเฉลี่ยแล้วระยะเวลาพำนักในประเทศไทยของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศนั้นอยู่ในช่วงประมาณ 4-8 วัน ซึ่งระยะเวลาพักที่

ยาวนานจะเป็นส่วนประกอบสำคัญที่จะมีบทบาทกระตุ้นให้เกิดอุปสงค์อื่นๆตามมา เช่น การบริโภคอาหาร การใช้บริการอื่นๆที่สูงขึ้นตามมาอีกด้วย

5) ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย

เป็นค่าใช้จ่ายโดยเฉลี่ยของนักท่องเที่ยวต่อหัวในช่วงที่ท่องเที่ยวในประเทศไทย ซึ่งจะมีผลต่อรายได้ของประเทศไทยเป็นอย่างมาก ในปี 2550 นักท่องเที่ยวชาวไทยมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อคนต่อวัน 4,429.83 บาท เพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมาร้อยละ 1.54 โดยในหมวดค่าใช้จ่ายที่นักท่องเที่ยวมีการใช้จ่ายเงินมากที่สุด คือ ค่าที่พักคิดเป็นร้อยละ 34.22 รองลงมาได้แก่ค่าซื้อสินค้า/ของที่ระลึก และค่าอาหาร/เครื่องดื่ม คิดเป็นร้อยละ 29.27 และ 19.00 ตามลำดับ (สำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว, 2551)

6) รูปแบบของพาหนะเดินทาง

ได้แก่ชนิด และประเภทของยานพาหนะ ซึ่งจะนำนักท่องเที่ยวจากจุดกำเนิดมายังจุดหมายปลายทาง เป็นส่วนประกอบที่สำคัญอีกประการหนึ่งของอุปสงค์ สำหรับประเทศไทย อุปสงค์การเดินทางของนักท่องเที่ยวต่างประเทศส่วนใหญ่ได้แก่ การเดินทางอากาศ ส่วนนักท่องเที่ยวไทยจะมีความต้องการเดินทางโดยรถประจำทาง

การแบ่งประเภทของอุปสงค์การท่องเที่ยว

Alister Mathieson และ Geoffrey Wall ได้จำแนกประเภทอุปสงค์ไว้เป็น 3 ประเภทคือ

1) ความต้องการปัจจุบัน (Actual Demand)

หมายถึงอุปสงค์ที่เกิดขึ้นแล้วเป็นอุปสงค์ที่มีลักษณะครบถ้วน ตามความหมายของอุปสงค์ คือ มีความต้องการมีความพร้อม และตัวนักท่องเที่ยวเองมีความเต็มใจที่จะจ่ายค่าสินค้าและบริการที่กำหนดไว้ในขณะนั้น เป็นอุปสงค์ที่สามารถแจ้งนักท่องเที่ยวสถิติได้ทันที

2) ความต้องการที่มีแนวโน้ม (Potential Demand)

ได้แก่นักท่องเที่ยวที่มีแนวโน้มที่จะเดินทาง โดยมีองค์ประกอบของอุปสงค์ทางด้านความต้องการแล้วแต่อาจยังขาดองค์ประกอบด้านการเงิน เวลาหรือการจัดการเพื่อการเดินทางสามารถอุปสงค์อาจเปลี่ยนเป็นสำเร็จอุปสงค์ได้หากระบบตลาดให้ความสำคัญและยื่นมือเข้าไปแก้ปัญหาเรื่องของการให้เครดิต การจัดการอำนวยความสะดวกในการเดินทาง

3) ความต้องการที่อาจเกิดขึ้น (Deferred Demand)

เป็นอุปสงค์ที่อาจกลายเป็นอุปสงค์ชนิดที่ 1 และที่ 2 ได้ ภายใต้สมมติฐานว่ามนุษย์มีความต้องการที่จะเดินทางท่องเที่ยวอยู่ในส่วนลึกของจิตใจทุกคน อุปสงค์ประเภทนี้จะเป็นอุปสงค์ที่ยังไม่มีความรู้และความต้องการที่จะเดินทางไปยังจุดหมายปลายทางที่ใดที่หนึ่ง เนื่องจากไม่มีข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยววันนั้น รวมทั้งบางครั้งขาดปัจจัยสนับสนุนให้กลายเป็นสามารถอุปสงค์

ด้วย อุปสงค์ชนิดนี้หากใช้ระบบช่องทางการขายหรือการโฆษณาให้ถูกต้องแล้วจะเป็นการกระตุ้นให้กลายเป็นสำเร็จอุปสงค์ได้ไม่ยาก

2.1.2 ทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจในการท่องเที่ยว

แรงจูงใจนักท่องเที่ยวได้เป็นส่วนผสมของความจำเป็นและความปรารถนาที่มีผลกระทบต่อความชื่นชอบการท่องเที่ยวในรูปแบบต่างๆตามความหมายทั่วไป (O'Leary & Deegan, 2005) โดยแรงจูงใจในการท่องเที่ยวแบ่งเป็น 4 ประเภท นักท่องเที่ยวกลุ่มใหญ่ นักท่องเที่ยวกลุ่มเฉพาะ นักสำรวจ และนักเร่ร่อน มีตำแหน่งที่แตกต่างกันไป (Cohen, 1972) แรงจูงใจในการท่องเที่ยวเป็นผลของความต้องการที่ขับออกมาจากภายในเพื่อที่จะหนีจากสิ่งแวดล้อมทางโลกปกติ บังคับผลักดันเกิดขึ้นพร้อมกับปัจจัยดึงดูด ซึ่งเป็นปัจจัยที่ภายนอกที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวมาที่สถานที่ โดยการเดินทางคนเดียวเพื่อจะพบเจอคน สถานที่ และประสบการณ์ใหม่ๆ ดังนั้นเหตุผลเพื่อจะหนีจากสิ่งแวดล้อมประจำและแสวงหาโอกาสการพักผ่อนจึงเป็นแรงขับจากภายในของนักท่องเที่ยว การจูงใจหรือแรงจูงใจ (Motivation) หมายถึง ความต้องการที่เกิดขึ้นจากการถูกกระตุ้นหรือช่วยให้บุคคลเคลื่อนไหวหรือแสดงพฤติกรรม ไปยังจุดหมายปลายทางหรือเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมีแรงจูงใจเป็นแรงผลักดันให้พฤติกรรมแสดงออกมา เช่น แรงจูงใจในการแสวงหาอาหาร แรงจูงใจในการไปเดินทางพักผ่อน ซึ่งแรงจูงใจทางการท่องเที่ยวมีทั้งแรงผลัก (Push Factors) ความต้องการที่เกิดขึ้นจากสภาวะภายในที่ต้องการอยากเดินทางท่องเที่ยว ในขณะที่เดียวกันสิ่งที่ดึงดูดให้เลือกเดินทางไปยังจุดหมายปลายทางใต้นั้นขึ้นกับแรงดึง (Pull Factors) ซึ่งทั้ง 2 ปัจจัยนี้ถือเป็นปัจจัยหลักที่ทำให้คนเดินทางท่องเที่ยว

แรงผลัก (Push Factors)

1. ความต้องการทางกายภาพ (Physical) เช่น การทำงานหนักทำให้ร่างกายมีความต้องการพักผ่อน การเดินทางท่องเที่ยวจึงเป็นทางเลือกหนึ่งในการพักผ่อน
2. หลีกหนีความจำเจ ความเครียด (Escape)
3. ต้องการพบสิ่งใหม่ๆ สถานที่ใหม่ๆ (Novelty)
4. ความภูมิใจที่ได้ไปสถานที่ใหม่ๆ (Esteem / Presetting)
5. การเดินทางซึ่งเกิดจากความต้องการที่จะศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ชนชาติ การดำรงชีวิตที่แตกต่างไปจากที่อยู่เดิม (To know and to understand / Education Vacation)
6. ความต้องการเดินทางเพื่อ โอกาสในการเข้าสังคม และหาโอกาสที่จะติดต่อสัมพันธ์กับเพื่อนใหม่ๆ (Social interaction)

แรงผลักข้างต้นเป็นเพียงสาเหตุที่จุดชนวนความต้องการให้เดินทางท่องเที่ยว ต่อจากนี้การตัดสินใจในการเลือกเดินทางไปยังที่ใต้นั้นขึ้นอยู่กับลักษณะเฉพาะของแหล่งท่องเที่ยวในการที่จะ

ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางไป ณ จุดหมายปลายทางเหล่านั้นเพื่อตอบสนองความต้องการที่เกิดซึ่งปัจจัยเหล่านี้คือ

แรงดึง (Pull Factors) คือปัจจัยที่ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเข้าไปในแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ด้วยวิธีการใดวิธีการหนึ่ง เพื่อช่วยให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจง่ายขึ้นในการเลือกจุดหมายปลายทาง เช่น การประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว การลดราคาห้องพักในช่วงฤดูฝน งานเทศกาลต่างๆ ล้วนแต่เป็นแรงดึงสำคัญที่ทำให้นักท่องเที่ยวเดินทาง

มูลเหตุจูงใจให้คนเกิดการท่องเที่ยว ประกอบด้วยแรงผลักและแรงดึง ได้แก่

1. ต้องการหลีกเลี่ยงชีวิตประจำวันที่สับสนวุ่นวายชั่วระยะเวลาหนึ่ง
2. พฤติกรรมเลียนแบบเมื่อมีการพูดคุยแลกเปลี่ยนประสบการณ์เดินทาง
3. แสวงหาความสุขทางเพศรส
4. ฐานะทางเศรษฐกิจ คนมีรายได้สูงขึ้นทำให้เกิดความอยากพักผ่อนมากขึ้น
5. ต้องการความตื่นเต้น ผจญภัย
6. ต้องการพักผ่อนหาความสนุกสนานเพลิดเพลิน
7. เยี่ยมชมสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ รวมถึงความสวยงามของธรรมชาติ
8. ความสะดวกเกี่ยวกับการเดินทางและการจัดบริการนำเที่ยวทั้งส่วนบุคคล และหมู่คณะ
9. ศึกษาค้นคว้าทางวัฒนธรรมและโบราณคดี
10. ธุรกิจ ประชุมสัมมนา

นอกจากแรงผลักและแรงดึงในการกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวอยากเดินทางแล้ว นักท่องเที่ยวจะมีการประเมินผลประสบการณ์ที่ได้รับจากการเดินทาง หากเกิดความประทับใจในช่วงเวลานั้นๆ จะเกิดเป็นความพึงพอใจและเป็นประสบการณ์ที่ดี แต่หากไม่พอใจในสภาพแวดล้อม ผู้คนหรือการบริการจากสถานที่นั้น อาจทำให้ผู้เดินทางนำประสบการณ์ที่ได้รับมาประกอบการพิจารณาในการเดินทางครั้งต่อไปรวมทั้งอาจเกิดการบอกต่อซึ่งมีผลต่อแรงจูงใจในการเดินทางท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวรายอื่น

ประสบการณ์แบ่งออกเป็น 2 ประเภทได้แก่

1. ประสบการณ์บวก (Positive Experience) ได้แก่ สิ่งต่างๆ ที่นักท่องเที่ยวได้รับหรือสัมผัสในส่วนที่เป็นที่พอใจ ก่อให้เกิดความประทับใจ
2. ประสบการณ์ลบ (Negative Experience) ได้แก่ เหตุการณ์หรือสิ่งต่างๆ ที่นักท่องเที่ยวได้รับหรือสัมผัสในส่วนที่ไม่เป็นที่น่าพอใจ ไม่ว่าจะเป็นการบริการ การปฏิบัติตนของเจ้าของสถานที่หรือสิ่งแวดลอมต่างๆ

2.1.3 ทฤษฎีบทอนุกรมเวลา

ข้อมูลทางเศรษฐศาสตร์ที่เป็นข้อมูลอนุกรมเวลา (time-series data) ส่วนมากจะมีลักษณะไม่นิ่งหรือเป็น non-stationary กล่าวคือ ค่าเฉลี่ยและค่าความแปรปรวนจะมีค่าไม่คงที่สามารถเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเวลา ทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรของสมการมีความสัมพันธ์ไม่แท้จริง โดยสังเกตได้จากค่าสถิติบางอย่าง อาทิ ค่าสถิติ t (t-static) จะไม่เป็นการแจกแจงที่เป็นมาตรฐาน และค่า R^2 ที่สูงในลักษณะที่ค่า Durbin-Watson (DW) statistic อยู่ในระดับต่ำ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการเกิดปัญหา autocorrelation ของความคลาดเคลื่อน

วิธีที่จะจัดการกับข้อมูลที่มีลักษณะเป็น non-stationary ที่ได้รับความนิยมนำมาใช้หลายคือ วิธีโคอินทิเกรชันและแบบจำลองเอเรอร์เรกชัน (ริงสรรคค์ หทัยเสรี, 2538: 21) เนื่องจากเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงดุลยภาพระยะยาว (cointegrating relationship)

2.1.4 การทดสอบความนิ่งของข้อมูล (Unit Root Test)

การทดสอบ unit root หรืออันดับความสัมพันธ์ของข้อมูล เป็นการทดสอบตัวแปรทางเศรษฐกิจต่างๆที่ใช้ในสมการเพื่อดูความเป็น stationary หรือ non-stationary ซึ่งเป็นขั้นตอนแรกของการทดสอบ cointegration and error correction mechanism โดยวิธีที่นิยมใช้ในการทดสอบได้แก่ Dickey-Fuller test และ Augmented Dickey-Fuller test สมมติให้ความสัมพันธ์เป็นดังนี้

$$x_t = \rho x_{t-1} + e_t \quad (2.1)$$

โดยที่ x_t, x_{t-1}	คือ	ข้อมูลอนุกรมเวลาของตัวแปรอิสระ ณ เวลา t และ $t-1$
ρ	คือ	สัมประสิทธิ์อัตโนมัติสัมพันธ์ (autocorrelation coefficient)
e_t	คือ	ความคลาดเคลื่อนเชิงสุ่ม (random error)

สมมติฐานการทดสอบข้อมูลคือ

$$H_0: \rho = 1$$

$$H_1: |\rho| < 1; -1 < \rho < 1$$

การทดสอบตัวแปรที่ศึกษา (x_t) ว่ามี unit root หรือไม่นั้นสามารถพิจารณาจากค่า ρ โดยที่

ถ้ายอมรับ $H_0: \rho = 1$ หมายความว่า x_t มียูนิทรูท หรือ x_t มีลักษณะไม่นิ่ง

ถ้ายอมรับ $H_1: |\rho| < 1$ หมายความว่า x_t ไม่มียูนิทรูท หรือ x_t มีลักษณะนิ่ง

จากการเปรียบเทียบค่า t-statistics ที่คำนวณได้กับค่าในตาราง Dickey-Fuller ซึ่งค่า t-statistics ที่น้อยกว่าค่าในตารางจะสามารถปฏิเสธสมมติฐานได้แสดงว่าตัวแปรที่นำมาทดสอบมีลักษณะนิ่งหรือเป็น integrated of order 0 แทนด้วย $x_t \sim I(0)$ การทดสอบ unit root นั้นสามารถทำสอบโดยใช้การทดสอบ Dickey-Fuller Test (DF) และการทดสอบ Augmented Dickey-Fuller Test (ADF) ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น 2 วิธีคือ

วิธีที่ 1 Dickey – Fuller Test (DF)

วิธีนี้จะทำการทดสอบตัวแปรที่เคลื่อนไหวไปตามช่วงเวลาที่มิลักษณะเป็น autoregressive model โดยพิจารณาสมการ 3 รูปแบบที่แตกต่างกัน ดังนี้

$$\Delta x_t = \theta x_{t-1} + \varepsilon_t \quad (\text{random walk process}) \quad (2.2)$$

$$\Delta x_t = \alpha + \theta x_{t-1} + \varepsilon_t \quad (\text{random walk with drift}) \quad (2.3)$$

$$\Delta x_t = \alpha + \beta t + \theta x_{t-1} + \varepsilon_t \quad (\text{random walk with drift and liner time trend}) \quad (2.4)$$

โดยที่ Δx_t คือ ค่าความแตกต่างครั้งที่ 1 ของตัวแปรที่ทำการศึกษา
 α, β, θ คือ ค่าคงที่
 t คือ แนวโน้มเวลา
 ε_t คือ ตัวแปรสุ่มที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากับศูนย์และค่าความแปรปรวนคงที่
 การทดสอบจะพิจารณาค่า θ โดยเปรียบเทียบกับค่าสถิติ t (t-statistic) จำนวนได้กับ

ค่าคงที่ที่เหมาะสมจากตาราง Dickey-Fuller ซึ่งมีสมมติฐานการทดสอบ ดังนี้

$$H_0 : \theta = 0 \quad : \text{non-stationary}$$

$$H_1 : \theta < 0 \quad : \text{stationary}$$

ถ้ายอมรับ $H_0 : \theta = 0$ จะได้ว่าตัวแปรที่สนใจ (x_t) มี unit root หรือ x_t มีลักษณะเป็น non-stationary แต่ถ้าหากยอมรับ $H_1 : \theta \neq 0$ จะได้ว่าตัวแปรที่สนใจ (x_t) ไม่มี unit root หรือ x_t มีลักษณะเป็น stationary

วิธีที่ 2 Augmented Dickey – Fuller Test (ADF)

เป็นการทดสอบ unit root อีกวิธีหนึ่งที่พัฒนามาจาก DF test เนื่องจากวิธี DF ไม่สามารถทำการทดสอบตัวแปรในกรณีที่เป็น serial correlation ในค่าความคลาดเคลื่อน (error term: ε_t) ที่ลักษณะความสัมพันธ์กันเองในระดับสูง โดยมีสมการดังนี้

$$\Delta x_t = \theta x_t + \sum_{i=1}^p \phi_i \Delta x_{t-i} + \varepsilon_t \quad (2.5)$$

$$\Delta x_t = \alpha + \theta x_{t-1} + \sum_{i=1}^p \phi_i \Delta x_{t-i} + \varepsilon_t \quad (2.6)$$

$$\Delta x_t = \alpha + \beta t + \theta x_{t-1} + \sum_{i=1}^p \phi_i \Delta x_{t-i} + \varepsilon_t \quad (2.7)$$

โดยที่ x_t คือ ข้อมูลตัวแปร ณ เวลา t
 x_{t-1} คือ ข้อมูลตัวแปร ณ เวลา $t-1$
 $\alpha, \beta, \theta, \phi$ คือ ค่าพารามิเตอร์

t	คือ	ค่าแนวโน้มเวลา
ε_t	คือ	ค่าความคลาดเคลื่อนเชิงสุ่ม

ซึ่งจำนวน lagged term (p) สามารถใส่ไปจนกระทั่งไม่เกิดปัญหา serial correlation ในส่วนของค่าความเคลื่อน (error term) การทดสอบจะพิจารณาค่า θ โดยเปรียบเทียบกับค่าสถิติ t (t-statistic) ที่คำนวณได้กับค่าที่เหมาะสมจากตาราง Augmented Dickey-Fuller ซึ่งมีค่าสมมติฐานการทดสอบเช่นเดียวกับวิธี DF

2.1.5 การทดสอบความสอดคล้องของข้อมูลอนุกรมเวลา (Cointegration test)

เป็นการทดสอบความสอดคล้องของข้อมูลอนุกรมเวลาของตัวแปรคู่ใดๆ ว่ามีการเคลื่อนไหวที่สอดคล้องกันหรือไม่ เนื่องจากภายใต้ความเชื่อที่ว่าในระยะยาวแล้วตัวแปรทางเศรษฐกิจควรมีการเคลื่อนไหวในทิศทางใดทิศทางหนึ่งที่สอดคล้องกัน แม้ว่าในระยะสั้นความเคลื่อนไหวของตัวแปรดังกล่าวอาจมีการเคลื่อนไหวที่ไม่สามารถกำหนดทิศทางที่แน่นอนได้ก็ตาม และยังเป็น การทดสอบการเคลื่อนไหวของค่าความคลาดเคลื่อนของสมการความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ต้องการทดสอบ ซึ่งมีเงื่อนไขดังนี้

(1) ตัวแปรอนุกรมเวลาที่ต้องการทดสอบ ต้องมีคุณสมบัติของความนิ่งของตัวแปร หรือถ้าตัวแปรที่ต้องการทดสอบไม่มีคุณสมบัติดังกล่าว แต่ถ้าการเปลี่ยนแปลงของตัวแปร ณ ลำดับที่ใดๆ มีคุณสมบัติของความนิ่งแล้ว กล่าวได้ว่า ตัวแปรอนุกรมเวลาดังกล่าวมีการเคลื่อนไหวที่สอดคล้องกัน

(2) แม้ว่าตัวแปรที่ต้องการทดสอบจะไม่มีคุณสมบัติความนิ่งอยู่ก็ตาม แต่ถ้าค่าความคลาดเคลื่อน (ε_t) ของความสัมพันธ์เชิงเส้นตรงของตัวแปรคู่ใดๆ มีคุณสมบัติของความนิ่ง เราสามารถกล่าวได้ว่า ตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์เป็น cointegration ได้

ขั้นตอนในการทดสอบ cointegration มีดังต่อไปนี้

1. ประมาณสมการถดถอยด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด (ordinary least square: OLS)
2. นำส่วนที่เหลือ (residuals) ที่ประมาณได้จากข้อ 1 มาทดสอบว่ามีลักษณะนิ่งหรือไม่ซึ่งเป็นการทดสอบส่วนที่เหลือ (residuals) ดังต่อไปนี้

$$\Delta \hat{\varepsilon}_t = \gamma \hat{\varepsilon}_{t-1} + v_t \quad (2.8)$$

โดยที่	$\hat{\varepsilon}_t, \hat{\varepsilon}_{t-1}$	คือ	ค่า residuals ณ เวลา t และ $t-1$ ที่นำมาหาสมการถดถอย
	γ	คือ	ค่าพารามิเตอร์
	v_t	คือ	ข้อมูลอนุกรมเวลาของตัวแปรสุ่ม

สมมติฐานที่ใช้ในการทดสอบ cointegration ดังนี้

$$H_0 : \gamma = 0 \quad (\text{no-cointegration})$$

$$H_1 : \gamma < 0 \quad (\text{cointegration})$$

การทดสอบสมมติฐาน โดยเปรียบเทียบค่า t-statistics ที่คำนวณได้จากอัตราส่วนของ $\hat{\gamma}$ / S.E. $\hat{\gamma}$ ไปเปรียบเทียบกับค่าในตาราง ADF Test ซึ่งถ้าค่า t-statistics มากกว่าค่าวิกฤติ MacKinnon (MacKinnon critical values) ณ ระดับนัยสำคัญที่กำหนดไว้ จึงปฏิเสธสมมติฐาน ซึ่งนำไปสู่ข้อสรุปที่ว่าตัวแปรไม่คงที่ (non-stationary) ในสมการดังกล่าวมีลักษณะร่วมไปด้วยกัน (cointegration)

2.1.6 การทดสอบ Error Correction Mechanism (ECM)

เมื่อทำการทดสอบแล้ว ข้อมูลอนุกรมเวลาที่ทำการศึกษาเป็นข้อมูลอนุกรมเวลาที่มีลักษณะไม่คงที่ และไม่เกิดปัญหาสมการถดถอยไม่แท้จริง สมการถดถอยที่ได้มีการร่วมไปด้วยกัน (cointegration) โดยมีกลไกการปรับตัวเข้าสู่ดุลยภาพในระยะยาว หมายความว่า ตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์เชิงดุลยภาพในระยะยาว (long term equilibrium relationship) แต่ในระยะสั้นอาจมีการออกนอกดุลยภาพได้ โดยแบบจำลองเอเรอร์คอเรคชัน (ECM) คือกลไกการปรับตัวเข้าสู่ดุลยภาพในระยะยาว สมมติให้ y_t และ x_t เป็นข้อมูลอนุกรมเวลาที่มีลักษณะไม่คงที่และไม่เกิดปัญหาสมการถดถอยไม่แท้จริง สมการถดถอยที่ได้มีการร่วมไปด้วยกัน โดยมีกลไกการปรับตัวเข้าสู่ดุลยภาพในระยะยาว หมายความว่า ตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์เชิงดุลยภาพในระยะยาว แต่ในระยะสั้นอาจมีการออกนอกดุลยภาพได้ เพราะฉะนั้นจึงมีการให้พจน์ค่าความคลาดเคลื่อนดุลยภาพนี้ อาจเป็นตัวเชื่อมพฤติกรรมในระยะสั้นและระยะยาวเข้าด้วยกัน โดยลักษณะสำคัญของตัวแปรอนุกรมเวลาที่มีการร่วมไปด้วยกันคือ วิถีเวลา (time path) ของอนุกรมเวลาเหล่านี้ได้รับอิทธิพลจากการเบี่ยงเบนออกนอกดุลยภาพระยะยาว การเคลื่อนไหวของอนุกรมเวลาอย่างน้อยบางตัวแปรจะต้องตอบสนองต่อขนาดของการออกนอกดุลยภาพ ในแบบจำลองเอเรอร์คอเรคชัน (ECM) พลวัตระยะสั้น (short-term dynamic) ของตัวแปรในระบบจะได้รับอิทธิพลการเบี่ยงเบนออกนอกดุลยภาพ (ทรงศักดิ์ ศรีบุญจิตต์, 2547) ซึ่งตัวอย่างแบบจำลองเอเรอร์คอเรคชัน (ECM) เป็นดังนี้

$$\Delta y_t = \beta_1 \hat{e}_{t-1} + \sum_{m=0}^r \pi_m \Delta x_{t-m} + \sum_{n=1}^k \eta_n \Delta y_{t-n} + \varepsilon_{1t} \quad (2.9)$$

โดยที่	x_t, y_t	คือ	ข้อมูลอนุกรมเวลา ณ เวลา t
	β_1	คือ	ค่าความเร็วในการปรับตัวเข้าสู่ดุลยภาพในระยะยาว
	π_m	คือ	ค่าความยืดหยุ่นในระยะสั้น

$$\begin{aligned}
 \hat{e}_{t-1} & \text{คือ พจน์ของ error term} \\
 \varepsilon_{1t} & \text{คือ ความคลาดเคลื่อนของตัวแปรสุ่ม} \\
 \text{โดยที่} \quad \hat{e}_{t-1} & = y_{t-1} - \mu_0 - \mu_1 x_{t-1} \\
 \varepsilon_{1t} & = \text{ค่าความคลาดเคลื่อน}
 \end{aligned}$$

รูปแบบการปรับตัวในระยะสั้นจะคำนึงถึงผลกระทบที่เกิดจากความคลาดเคลื่อน โดยพิจารณาการปรับตัวของตัวแปรในระยะยาวนั่นคือ e_{t-1} ในสมการ (9) จะแสดงให้เห็นถึง “ขนาดของการขาดสมดุล” ระหว่างค่า x_t และ y_t ที่เกิดขึ้นในช่วงเวลาก่อนหน้า

2.2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ภูมรินทร์ สร้อยสุวรรณ (2544) ได้ทำการศึกษา การวิเคราะห์ผลของอัตราแลกเปลี่ยนที่มีต่อ การท่องเที่ยวระหว่างประเทศ โดยวิธี Cointegration การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาผลกระทบต่ออุตสาหกรรมท่องเที่ยวในประเทศไทยอันเนื่องมาจากการแลกเปลี่ยน ในปี พ.ศ.2552– 2542 และศึกษาความสัมพันธ์ในระยะยาวระหว่างค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวระหว่าง ประเทศที่เดินทางมาท่องเที่ยวภายในประเทศไทยกับการเปลี่ยนแปลงของอัตราแลกเปลี่ยนระหว่าง ปี พ.ศ. 2522-2542 โดยจะใช้ข้อมูลอนุกรมเวลาแบบรายปี โดยศึกษานักท่องเที่ยวจากประเทศญี่ปุ่น มาเลเซีย สหราชอาณาจักร และประเทศออสเตรเลีย ซึ่งเป็นนักท่องเที่ยวที่อยู่ในแผนการตลาดเชิง รุกของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย จะศึกษาในด้านอุปสงค์ (demand) และอุปทาน (supply)

ในการศึกษาจะใช้วิธีโคอินทิเกรชัน แบ่งเป็น 2 ขั้นตอนคือ ขั้นแรกทำการทดสอบลักษณะ stationary ของข้อมูลด้วยวิธี unit root ผลปรากฏว่า ข้อมูลแต่ละประเทศมีลักษณะ stationary ณ ระดับ first difference ขั้นตอนที่ 2 ทดสอบความสัมพันธ์ ผลปรากฏว่าตัวแปรในแต่ละสมการมี ความสัมพันธ์กันในระยะยาว ยกเว้นสมการอุปทานของประเทศมาเลเซียเท่านั้น ผลสรุปที่ได้จาก การศึกษาตรงข้ามกับวัตถุประสงค์

บุญญฉัตร ชมพุดำ (2546) ได้วิเคราะห์ความเสี่ยงและผลตอบแทนของหลักทรัพย์บริษัท ไฟฟ้าบางหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยวิธีโคอินทิเกรชัน ซึ่งได้ทำการศึกษา ทั้งหมด 4 หลักทรัพย์ ได้แก่หลักทรัพย์บริษัทสยามสหบริการจำกัด (มหาชน) หลักทรัพย์บริษัท ไฟฟ้าราชบุรีจำกัด (มหาชน) หลักทรัพย์บริษัทผลิตไฟฟ้าจำกัด (มหาชน) และหลักทรัพย์บริษัทบาง จากปิโตรเลียมจำกัด (มหาชน) โดยใช้ข้อมูลราคาปิดรายสัปดาห์ของหลักทรัพย์ ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2541 จนถึงวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2545 จำนวน 260 สัปดาห์ ผลการศึกษาพบว่า หลักทรัพย์ 2 หลักทรัพย์ ได้แก่ หลักทรัพย์บริษัทสยามสหบริการ จำกัด และหลักทรัพย์บริษัทไฟฟ้า ราชบุรี จำกัด (มหาชน) อยู่เหนือเส้นตลาดหลักทรัพย์ แสดงว่าหลักทรัพย์ทั้งสองนำลงทุนเพราะ ราคาต่ำกว่าราคาที่เหมาะสม ในอนาคตราคาจะปรับตัวสูงขึ้นเรื่อยๆ จนอยู่ในระดับเดียวกับอัตรา

ผลตอบแทนของตลาด ส่วนหลักทรัพย์ที่เหลือ คือ หลักทรัพย์บริษัทผลิตไฟฟ้า จำกัด (มหาชน) และหลักทรัพย์บริษัทบางจากปิโตรเลียม จำกัด (มหาชน) อยู่ใต้เส้นตลาดหลักทรัพย์ ราคาของหลักทรัพย์จะอยู่สูงกว่าราคาที่เหมาะสม ในอนาคตราคาหลักทรัพย์จะลดลง จึงไม่สมควรลงทุนในหลักทรัพย์ทั้งสองนี้

สาวิตรี แก่นพลอย (2546) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการท่องเที่ยวภายในประเทศของนักท่องเที่ยวไทย ซึ่งได้ใช้ข้อมูล คือ จำนวนนักท่องเที่ยวไทยต่อปี ค่าใช้จ่ายต่อวันต่อคน ค่าใช้จ่ายต่อคนต่อปี และจำนวนวันพักเฉลี่ยต่อปี โดยใช้ข้อมูลอนุกรมเวลาของดัชนีค่าเงินที่แท้จริง อัตราเงินเฟ้อ ผลิตภัณฑ์ภายในประเทศต่อคน อัตราการว่างงาน และปริมาณเงินฝากออมทรัพย์และเงินฝากประจำ ในช่วงปี พ.ศ. 2530 – 2545 ใช้วิธีโคอินทิเกรชัน ผลการศึกษาพบว่าดัชนีค่าเงินที่แท้จริงเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางเดียวกับค่าใช้จ่ายต่อวันต่อคน แต่ตรงข้ามกับจำนวนของนักท่องเที่ยวไทย ค่าใช้จ่ายต่อคนต่อปี และจำนวนวันพักเฉลี่ยต่อปี อัตราเงินเฟ้อจะมีทิศทางเดียวกับจำนวนนักท่องเที่ยวไทย แต่จะมีทิศทางตรงข้ามกับค่าใช้จ่ายต่อวันต่อคน ค่าใช้จ่ายต่อคนต่อปี และจำนวนวันพักเฉลี่ยต่อปี โดยผู้วิจัยคาดว่าจะประโยชน์ต่อผู้วางแผนนโยบายการท่องเที่ยว และบุคคลทั่วไปที่สนใจให้เข้าใจอิทธิพลของตัวแปรทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีผลต่ออุปสงค์การท่องเที่ยวภายในประเทศของนักท่องเที่ยวไทย อย่างไรก็ตามยังมีปัจจัยอีกมากมายที่ไม่ได้นำศึกษาในครั้งนี้ ควรจะมีการศึกษาในครั้งต่อไป

กาญจนา เชื้อนแก้ว (2547) ได้ทำการศึกษาปัจจัยที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ดึงดูด กับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่านักท่องเที่ยวไทยจำนวนมาก มีถิ่นที่อยู่ทางภาคเหนือ เป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 37 ปี ส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรสแล้ว จบการศึกษาระดับปริญญาตรี มีอาชีพลูกจ้างและพนักงานเอกชน และมีรายได้เฉลี่ย 13,625 บาท เคยเดินทางมาเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่โดยเฉลี่ย 4 ครั้งในรอบ 5 ปี ส่วนมากเดินทางมากับครอบครัวและญาติ ทางด้านปัจจัยที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ พบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับปัจจัยทางด้านคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวทางด้านธรรมชาติมากที่สุด รองลงมาคือ ปัจจัยทางด้านคุณค่าขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปวัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ ส่วนผลการศึกษาด้านความพึงพอใจ พบว่านักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจกับปัจจัยทางด้านคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยวด้านธรรมชาติมากที่สุด รองลงมาคือ ทางด้านคุณค่าขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปวัฒนธรรม และประวัติศาสตร์

นิศานาด นิศากรเกรียงเดช (2548) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้จ่ายของรัฐบาลกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศทั้งในระยะสั้นและระยะยาว โดยตัวแปรที่นำมาศึกษา

ได้แก่การใช้จ่ายของรัฐบาล ผลผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศและจำนวนประชากรของประเทศ โดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิเป็นรายปี ตั้งแต่ปี 2493 – 2546 โดยประยุกต์ใช้เทคนิค โคอินทิเกรชัน แบบจำลองเออร์เรอร์คอเรชันและการทดสอบความเป็นเหตุเป็นผล จากการทดสอบความสัมพันธ์ ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว พบว่า การใช้จ่ายของรัฐบาลและผลผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ทั้งสองตัวแปรมีความสัมพันธ์กันในระยะสั้น และมีการปรับตัวเข้าสู่ดุลยภาพในระยะยาวทั้งสองทิศทางด้วยเช่นกัน สำหรับสัดส่วนการใช้จ่ายของรัฐบาลต่อผลผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ และผลผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศต่อคนนั้น พบว่าทั้งสองตัวแปรมีความสัมพันธ์กันในระยะสั้น และมีการปรับตัวเข้าสู่ดุลยภาพในระยะยาวในทิศทางเดียว การทดสอบความเป็นเหตุเป็นผล พบว่าผลผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศต่อคนและสัดส่วนการใช้จ่ายของภาครัฐบาลต่อผลผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศที่มีความสัมพันธ์เป็นเหตุเป็นผลทั้งสองทิศทาง

ฐานิสรา คำแก้ว (2548) การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างเงินเฟ้อของประเทศไทยกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยวิธี โคอินทิเกรชัน โดยได้ทำการศึกษาตัวแปรทั้งหมด 2 ตัวแปร ได้แก่ ดัชนีราคาผู้บริโภค และผลผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ ซึ่งเป็นข้อมูลทุติยภูมิรายไตรมาส ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2541 – 2548 จากผลการทดสอบความนิ่งของข้อมูลทั้งสองตัวแปร คือ อัตราเงินเฟ้อ และผลผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ พบว่าตัวแปรทุกตัว order of integration คือ $I(1)$ จากนั้น ความสัมพันธ์ระยะยาว พบว่าทั้งสองตัวแปรมีความสัมพันธ์ระยะยาวต่อกัน และเมื่อทดสอบกระบวนการปรับตัวในระยะสั้น พบว่าในกรณีที่อัตราเงินเฟ้อเป็นตัวแปรต้น และผลผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเป็นตัวแปรตาม แบบจำลองมีการปรับตัวในระยะสั้น แต่ในกรณีที่ผลผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเป็นตัวแปรต้น และอัตราเงินเฟ้อเป็นตัวแปรตาม แบบจำลองจะไม่มี การปรับตัวในระยะสั้น สำหรับการทดสอบความเป็นเหตุเป็นผลกัน พบว่า ตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กันแบบสองทิศทาง นั่นคือ อัตราเงินเฟ้อเป็นสาเหตุของผลผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ และในทางกลับกันผลผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศเป็นสาเหตุของอัตราเงินเฟ้อ